

Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

Тернопільська міська рада

Корпорація «Науковий парк «Інноваційно-
інвестиційний кластер Тернопілля»

«Страхова компанія «ТАС»

Вроцлавський економічний університет
Університет «Опольська Політехніка»
Університет прикладних наук в Нисі

Індо-Європейська освітня фундація
(Республіка Польща)

Університет Дунареа де Йос м. Галац
(Румунія)

Ternopil Ivan Puluj National Technical
University

Ternopil City Council

Corporation «Science Park «Innovation-
Investment Cluster of the Ternopil Region»

Insurance company «TAS»

Wroclaw University of Economics
Opole University of Technology
University of Applied Sciences in Nysa

Indo-European Education Foundation
(the Republic of Poland)

University Dunarea de Jos of Galati
(Romania)

МАТЕРІАЛИ

***XII Міжнародної науково-практичної конференції
«ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗМІЦЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ
ПОЗИЦІЙ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У
ГЛОБАЛЬНОМУ, РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА ЛОКАЛЬНОМУ ВИМІРАХ»***

***Proceedings of the 12 International Scientific-Practical Conference
“FORMATION OF THE MECHANISM OF NATIONAL ECONOMIC SYSTEMS
COMPETITIVE POSITIONS STRENGTHENING IN
GLOBAL, REGIONAL AND LOCAL DIMENSIONS”***

УДК 330:336:338
ББК 65

Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах»: зб. тез доповідей, 16 травня 2024 р. / за заг. ред. О.В. Панухник. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2024. 125 с.

ISBN 978-617-7875-78-8

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Голова – Марушак П.О., проректор з наукової роботи ТНТУ, д.т.н., професор
Співголова – Ціх Г.В., декан факультету економіки та менеджменту ТНТУ, к.е.н., професор
Співголова – Панухник О.В., завідувач кафедри економіки та фінансів ТНТУ, д.е.н., професор

Члени:

Дейнека Ю.П. – начальник управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради (м. Тернопіль, Україна)

Демкура Т.В. – віце-президент з питань регіонального розвитку Міжнародної торгової палати ICC Ukraine (м. Тернопіль, Україна)

Колос О.С. – директор ТОВ «Торговий дім «Інтеграл» (м. Тернопіль, Україна)

Тимошик М.М. – директор ТОВ «Маркетингові технології ПБС» (м. Тернопіль, Україна)

Химич Г.П. – директор Корпорації «Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля» (м. Тернопіль, Україна)

Яцишин Н.З. – директор Тернопільського представництва Страхова компанія «ТАС-life» (м. Тернопіль, Україна)

Зелінська Анетта – професор, кафедра перспективних досліджень менеджменту, Вроцлавський економічний університет, Dr.Hab (м. Вроцлав, Республіка Польща)

Клеменс Бригіда – доцент кафедри регіональної політики та ринку праці, голова педагогічної ради з економіки Університету «Опольська Політехніка», Ph.D (м. Ополе, Республіка Польща)

Опалка Анна – керівник відділу з міжнародних зв'язків Університету прикладних наук в Нисі, PhD (м. Ниса, Республіка Польща)

Вілімовська Зоф'я – директор інституту фінансів Університету прикладних наук в Нисі, Dr.Hab. (м. Ниса, Республіка Польща)

Рокіта-Поскарт Діана – професор кафедри регіональної політики та ринку праці Університету «Опольська Політехніка», Ph.D (м. Ополе, Республіка Польща)

Кумар Прадіп – голова Індо-Європейської освітньої фундації, PhD (м. Варшава, Республіка Польща)

Зека Єкатеріна Даніела – виконавчий директор Документаційного центру управління маркетингу в промисловості та сільському господарстві, Університет Дунареа де Йос м. Галац, PhD (м. Галац, Румунія)

Флоріна Оана Вірланута – професор, факультет економіки і бізнес-адміністрування, Університет Дунареа де Йос, PhD (м. Галац, Румунія)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова – Панухник О.В., завідувачка кафедри економіки та фінансів ТНТУ, д.е.н., професор

Члени:

науково-педагогічні працівники кафедри економіки та фінансів ТНТУ:

Артеменко Л.Б., Винник Т.М., Зарічна Н.З., Крамар І.Ю., Крупка А.Я., Мариненко Н.Ю., Левицький В.О., Письменний В.В., Радинський С.В., Тимошик Н.С.

Науковий секретар

Маркович І.Б. – доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ, к.е.н., доцент

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, протокол №11 від 20 травня 2024 р.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори.

ISBN 978-617-7875-78-8

© ФОП Паляниця В.А., 2024

ЗМІСТ	
<u>СЕКЦІЯ 1</u>	
<u>Розвиток соціально-економічних систем мікро-, мезо- і макрорівня: конфлікт традиційних моделей та економічних реалій 21 століття</u>	
Левицький Віталій АКТУАЛЬНІСТЬ ПОГЛЯДІВ ФРІДРІХА ГАЙСКА НА ЦІННОСТІ ВІЛЬНИХ РИНКІВ ТА ЗАГРОЗИ СОЦІАЛІЗМУ	7
Мариненко Наталія, Ерстенюк Тарас ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ЇХ ПОДОЛАННЯ	9
Маркович Ірина РОЛЬ МІКРО- ТА МАЛОГО БІЗНЕСУ В ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	11
Письменний Віталій, Долик Ірина ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДПС У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ З АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ	12
Стельмашук Юлія АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ДО ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ	14
Стельмашук Юлія ДОПОМОГА МВФ ДЛЯ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	17
<u>СЕКЦІЯ 2</u>	
<u>Особливості інтеграції держави, бізнесу, науки, освіти в умовах цифровізації суспільства</u>	
Курах Олександр ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СФЕР ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ, ЩО ОХОПЛЕНІ ПРОЦЕСАМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	19
Панухник Олена, Пришляк Данило НАБУТТЯ SOFT SKILLS ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР УСПІШНОГО ВИКОНАННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	21
Панухник Олена, Стельмашук Юлія ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ	23
<u>СЕКЦІЯ 3</u>	
<u>Роль і потенціал вітчизняного підприємництва у розвитку економічно стійкої держави</u>	
Амброзюк Васирина СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОМУНІКАЦІЙ БРЕНДУ З АУДИТОРІЄЮ	25
Артеменко Людмила ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РИНКУ ЗЕРНА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	27
Білий Юрій СУТНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	30
Галушак Ольга, Ваврик Сергій ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИМ МЕХАНІЗМОМ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	32
Довбенко Ярослав ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ТА КАРТОГРАФУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ	34
Зарічна Надія ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЖІНОЧОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	35

- 2) Запровадити пільгове кредитування та оренду приміщень.
- 3) Ввести податкові канікули на період воєнного стану.
- 4) Започаткувати освітні програми з підприємницьких навичок для ВПО.
- 5) Забезпечити доступ до електронних держпослуг та онлайн-торгівлі.
- 6) Сприяти розширенню мікрофінансування та фандрайзингу.
- 7) залучати малий бізнес до відбудовчих робіт та держзакупівель.

Крім того, держава повинна лобювати залучення міжнародної технічної та фінансової допомоги для розвитку мікропідприємництва, зокрема через донорські програми ЄС, USAID, ЄБРР та ін.

Отже, мікро- та малий бізнес є рушійною силою відновлення національної економіки після завершення війни. Держава має всіляко підтримувати цей сектор через фінансово-кредитні, регуляторні та організаційні інструменти, що дозволить забезпечити зайнятість, продовольчу безпеку та збереження соціально-економічної стабільності в умовах воєнних дій.

Перелік використаних джерел:

1. Fintream. Український бізнес під час війни: реальна аналітика та перспективи на майбутнє у 2024 році (2023) URL: <https://fintream.ua/ukrayinskyj-biznes-pid-chas-vijny-analytika/>

УДК 336.2

Письменний Віталій

доктор економічних наук, доцент
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Pysmennyi Vitalii

Doctor of Economic Sciences, Docent
Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Долик Ірина

студентка групи ПФМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Dolyk Iryna

Student of the group PFm-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДПС У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ З АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ORGANIZATION OF THE WORK OF THE MAIN DEPARTMENT OF THE STS IN THE TERNOPIL REGION ON EXCISE TAX ADMINISTRATION

Акцизний податок є одним з ключових інструментів фіскальної політики України. Його важливість полягає в тому, що він не тільки забезпечує надходження до бюджетів різних рівнів, а й впливає на споживчі звички, здоров'я громадян та екологічну стійкість. Сплата цього податку покладається на виробників й імпортерів певних товарів, які підпадають під акцизне оподаткування, як-от пальне, алкогольні та тютюнові вироби тощо. Організацію роботи щодо контролю за їх виробництвом та обігом, а також адміністрування акцизного податку здійснює ДПС України.

У Тернопільській області безпосередньо цим займається управління контролю за підакцизними товарами Головного управління ДПС у Тернопільській області, яке включає такі структурні підрозділи: відділ контролю за виробництвом й обігом спирту, спиртовмісної продукції, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах та пального; відділ адміністрування акцизного податку і контролю за обігом марки акцизного податку; відділ ліцензування торгівлі підакцизними товарами та зберігання пального; відділ обслуговування акцизних складів та податкових постів.

Його основні функції полягають в організації та контролі за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування і сплати до бюджету акцизного податку, організації функціонування системи електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, ведення Єдиного державного реєстру витратомірів-лічильників і рівнемірів, ліцензування діяльності суб'єктів господарювання з гуртової торгівлі паливом, алкогольними та тютюновими виробами, організація роботи, пов'язаної зі зберіганням і продажем марок акцизного податку.

Окрема сфера діяльності управління стосується контрольних функцій за виробництвом та обігом пального, алкогольних і тютюнових виробів, а також забезпечення міжгалузевої координації у цій сфері, дотриманням суб'єктами господарювання, які провадять роздрібну торгівлю підакцизними товарами вимог законодавства щодо максимальних роздрібних цін, встановлених виробниками або імпортерами [1]. Проведення ним фактичних і камеральних перевірок дозволяє перевірити відповідність податкових зобов'язань платників податків вимогам законодавства.

За результатами роботи управління контролю за підакцизними товарами Головного управління ДПС у Тернопільській області встановлено, що у 2023 р. при доведеному показнику надходження акцизного податку до державного бюджету з вироблених в Україні товарів 117,6 млн грн, було зібрано 164,0 млн грн, що забезпечило виконання доходів на 139,5%. Структуру акцизного податку склали надходження від виробництва спирту – 2,4 млн грн (1,5%), горілкової продукції – 141,1 млн грн (86,0%), пива – 20,5 млн грн (12,5%), виноробної продукції й електроенергії – по 0,03 млн грн (0,01%).

Також управління здійснює контроль за надходженням акцизного податку з роздрібного продажу підакцизних товарів. У 2023 р. вони склали 95,3 млн грн, при доведеному показнику 88,8 млн грн, що становить 107,2%. У структурі підакцизних товарів найбільшу питому вагу займали надходження з роздрібного продажу алкогольних напоїв – 62,1 млн грн (65,2%) та пива – 31,4 млн грн (33,0%). Натомість надходженням акцизного податку з роздрібного продажу тютюнових виробів було незначним, а саме 1,8 млн грн (1,8%).

Ще одна функція управління контролю за підакцизними товарами Головного управління ДПС у Тернопільській області – ліцензування. У 2023 р. ним було забезпечено надходження плати за ліцензії до бюджету в сумі 23,5 млн грн при прогнозованому завданні 18,9 млн грн, що становить 124,4% виконання. При цьому анульовано 938 ліцензій на право здійснення роздрібною торгівлю алкогольними та тютюновими виробами. Станом на 01.01.2024 р. кількість ліцензій становить 4561 шт. в тому числі: 2484 шт. – алкогольними напоями та 2077 шт. – тютюновими виробами [2].

Попри те, що управління контролю за підакцизними товарами Головного управління ДПС у Тернопільській області в цілому справляється зі своїми функціями, можна виокремити ряд пропозицій щодо покращення його роботи:

- вдосконалення інформаційних систем та технологій для автоматизації процесів збору, обробки й аналізу даних з метою ефективного контролю за надходженням акцизного податку;

- забезпечення тісної співпраці та координації діяльності з іншими контролюючими органами, такими як митниця, поліція й інші, для запобігання контрабанді та незаконному обігу підакцизних товарів;

- проведення інформаційних кампаній, навчальних семінарів та інших заходів для

громадськості з питань правильного розуміння та виконання законодавства, яке стосується виробництва і продажу підакцизних товарів.

Насамкінець зазначимо, що організація роботи управління контролю за підакцизними товарами Головного управління ДПС у Тернопільській області з адміністрування акцизного податку є ефективною та відповідає сучасним вимогам. При цьому постійне вдосконалення процесів податкового адміністрування, впровадження нових технологій і підвищення професійного рівня працівників залишаються ключовими завданнями для забезпечення його успішного функціонування.

Перелік використаних джерел:

1. Управління контролю за підакцизними товарами. URL: <https://tr.tax.gov.ua/okremi-storinki/struktura/454917.html>.

2. Звіт про виконання роботи Головного управління ДПС у Тернопільській області на 2023 рік. Тернопіль, 2023. 31 с.

УДК 338.05

Стельмашук Юлія

студентка групи ПФ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Тимошик Наталія

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Yulia Stelmashchuk

Student of the group ПФ-31

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Nataliia Tymoshyk

PhD (Economics), Docent

Associate Professor of the Economics and Finance Department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ДО УМОВ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ ADAPTATION OF THE SOCIAL INSURANCE SYSTEM TO THE CONDITIONS OF MILITARY CONFLICT IN UKRAINE

Соціальне страхування є важливим інструментом соціального захисту населення, що забезпечує певний рівень доходів та медичну допомогу в разі настання страхових випадків, таких як хвороба, інвалідність, безробіття або старість. В Україні система соціального страхування складається з кількох окремих видів обов'язкового державного соціального страхування, а також добровільних недержавних форм. Основними видами загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні є пенсійне страхування, страхування на випадок безробіття, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, а також страхування тимчасової втрати працездатності. Ці види страхування фінансуються за рахунок страхових внесків роботодавців та працівників і регулюються відповідними законами.

Після початку повномасштабного вторгнення РФ, система соціального страхування України зазнала значних викликів та змін. Поява великої кількості внутрішньо переміщених осіб, збільшення рівня безробіття, зупинка роботи підприємств і відповідно виплати